

Aan Provincie Fryslân
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Drachten,
12 maart 2021

Mijn kenmerk
GV85085

Uw kenmerk

Behandeld door
Evert Visser
0512 – 581 234

VERZONDEN 12 MAART 2021

Onderwerp: Lelylijn/Deltaplan Noord Nederland

Geacht College,

Graag trekken wij met de provincie Fryslân gezamenlijk op om de Lelylijn te realiseren, met als uitgangspunt dat de Lelylijn niet alleen van belang is voor het noorden van Nederland maar voor ons hele land.

In uw brief van 19 februari geeft u aan de regierol ten aanzien van de Lelylijn nadrukkelijker op te pakken en de Friese gemeenten daarbij te betrekken. In het bijzonder in het kader van het opstellen van het Deltaplan Noord-Nederland als onderdeel van het proces rond de Lelylijn.

In dat verband heeft u aan de Friese gemeenten een aantal vragen voorgelegd waarop u graag voor 12 maart een reactie wilt ontvangen.

Dat doen wij graag. In deze brief geven wij als colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten in Zuidoost Fryslân – Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Opsterland, Heerenveen en Smallingerland - en De Fryske Marren graag een antwoord op uw vragen. Daarnaast hebben wij geprobeerd onze inzet (als indicatie) en globale vertaling van de woningbouwopgave, zoals die is gepresenteerd in de door u opgestelde quick-scan van de ruimtelijk-economische effecten van de Lelylijn, hier weer te geven.

Vertaling woningbouwopgave naar onze regio.

Op dit moment zien wij kansen voor een aanmerkelijke woningbouwopgave die wij kunnen benoemen in het licht van het Deltaplan Noord-Nederland. De gemeenten in Zuidoost Fryslân kunnen, samen met De Fryske Marren, goed zijn voor een ontwikkelopgave van 30.000 tot 35.000 woningen. Deze vertaling is door ons afgestemd met de gemeente De Fryske Marren.

Hierna gaan wij in op de door u gestelde vragen:

1. *Welke kansen ziet u met de komst van de Lelylijn voor Noord-Nederland en specifiek voor Fryslân? Bijvoorbeeld op het terrein van werken, wonen en/of recreëren.*

Reactie: Wij zijn van mening dat door de aanleg van de Lelylijn de ruimtelijk-economische structuur duurzaam wordt versterkt. In een combinatie waarbij investeringen in het landschap, recreatie, onderwijs en de uitbreiding en transitie van de woningvoorraad integraal worden gekoppeld kan zowel het Noorden als ons hele land optimaal profiteren van de Lelylijn. Het Noorden kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de woningnood, de brede welvaart en de duurzame transitie van Nederland.

2. *Wat kan/wil uw gemeente bijdragen aan de komst van de Lelylijn? Bijvoorbeeld aan het duurzaam verdienvermogen van Nederland of in natura of financieel of anderszins.*

Reactie: Doordat door de komst van de Lelylijn de ruimtelijk-economische structuur van Nederland verandert, ontstaan er in Noord-Nederland nieuwe kansen voor het verdienvermogen van ons land. Wij zullen de kansen die dit voor Zuidoost Fryslân oplevert oppakken en de noodzakelijke ruimtelijke en economische ontwikkelingen stimuleren en faciliteren. De impact van de noodzakelijke ingrepen om de Lelylijn goed in te passen in het stedelijke weefsel en landschap zijn op dit moment nog onvoldoende in beeld; gelet ook op de investeringen in landschap, transitie en recreatie en de zoektocht naar de mogelijkheden waar en bij wie er een duurzaam verdienvermogen ontstaat.

3. *Op welke manier wordt de aantrekkelijkheid van uw gemeente vergroot (Brede Welvaart) en wat betekent dat voor uw gemeente? Ook qua (type) inwoners en bedrijven.*

Reactie: Door de huidige samenstelling van de bevolking is de zorg- en ondersteuningsvraag groot. Dit zet de gemeentelijke financiën onder druk en daarmee de voorzieningen en de mogelijkheden tot investeringen. De sociaaleconomische structuur van het Noorden is niet sterk. Wanneer de komst van de Lelylijn wordt benut voor woningbouw, werkgelegenheid, onderwijs, recreatie en landschap, zal de sociaaleconomische structuur van onze gemeenten verbeteren en de welvaart daarmee beter worden verdeeld over Nederland. Het is zinvol om hier te benoemen dat onze samenwerking in de Regio Deal Zuidoost Fryslân steeds meer handen en voeten krijgt. De daarin opgenomen ambities en opgaven krijgen een goede uitwerking in een uitgebreid investeringsprogramma dat een positieve bijdrage zal leveren aan de brede welvaart in onze regio.

Algemeen

De regio heeft de ambitie om de uitvalsbasis te zijn voor mensen die werken in de randstad en willen wonen in de ruimte die wij hebben in het noorden. We willen de woonforens verleiden in de regio te komen wonen. Juist de centrale ligging van zuidelijk deel van Fryslân biedt met de komst van de Lelylijn kans om de woningvoorraad voortvarend uit te breiden, rekening houdend met de toekomstige vraag en woonwensen. We zoomen nu graag in op de mening van de betrokken gemeenten.

Heerenveen

De service voor onze inwoners wordt vergroot ten aanzien van de bereikbaarheid van een groter aantal bestemmingen. Omgekeerd worden de voorzieningen in Heerenveen beter bereikbaar voor bezoekers uit een veel grotere regio. Dit biedt kansen voor een breed draagvlak onder de nationale sportinfrastructuur in Heerenveen. Als cruciaal knooppunt van spoorwegen zal Heerenveen zich verder kunnen ontwikkelen als stedelijk knooppunt. Dit biedt mogelijkheden voor de vitaliteit van het centrumgebied en de overige voorzieningen, zoals voor een HBO/WO cluster rond sportmanagement en gezondheid. Een zekere mate van verstedelijking (zone rond het station, huidige spoorzone, A32-zone, en zone rond Thialf lenen zich daar goed voor) kan een parallelle impuls geven voor de gewenste transitie van de bestaande woningvoorraad. Daarnaast zien wij kansen voor onze dorpen (bijvoorbeeld Akkrum in samenhang met het versterken van de recreatieve functie) en voor buitenstedelijke uitbreidingen. Wij zien in dat verband ook koppelkansen met de aanpak van de veenweidegebieden.

Smallerland

De voorzieningen en werklocaties in Drachten worden beter bereikbaar voor bezoekers en werknemers uit een veel grotere regio. Dat vergroot het draagvlak van de voorzieningen en de economische ontwikkeling. Drachten zal zich verder ontwikkelen als stedelijk knooppunt voor haar regio. De ontwikkelingen die al gaande zijn zullen verder versterkt worden.

Het gaat hierbij om het versterken van het stadscentrum, het regionale onderwijscluster, het Innovatiecluster Drachten, de culturele voorzieningen waaronder theater De Lawei en de topsport zwemvoorziening De Welle. Bovendien zal het een belangrijke factor zijn in de vestigingsplaats keuze van nieuwe bedrijven, maar ook in het behouden van de huidige betekenisvolle bedrijven, waaronder Philips. Voor deze bedrijven biedt de komst van de Lelylijn kansen om voldoende arbeidspotentieel aan zich te blijven binden. Daarnaast zien wij kansen voor het behoud van de leefbaarheid van de dorpen, met name die op korte afstand zijn gelegen van het station. Het is van belang om de problematiek van de *last mile* op een innovatieve en duurzame- en innovatieve wijze op te lossen.

Opsterland

Opsterland is een gemeente met een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. De gemeente heeft de ambitie om door te groeien naar meer dan 30.000 inwoners. Het landschap en de dorpen kenmerken zich door een verscheidenheid aan kwaliteiten en functies. De leefbaarheid in de dorpen is goed, het economisch potentieel op orde en de combinatie met het unieke landschap maakt het geheel compleet. Opsterland is trots op de ruimtelijke samenhang, fier op de lokale ondernemers en ook koestert ze de sociale cohesie in de mienskip.

De komst van de Lelylijn kan zeker een aanjager zijn voor de gewenste groei als ook voor te maken kwaliteitsslagen. Binnen het gemeentelijk beleid en de regionale woningbouwafspraken ligt de focus voor extra woningbouw op adequate toevoegingen aan de dorpen. Die zijn nodig om de leefbaarheid te behouden en te bevorderen; we richten ons op Vitale Dorpen. Maatwerk voor verschillende doelgroepen staat daarbij voorop en goed onderbouwde plannen vanuit de mienskip zijn meer dan welkom.

De lokale economie heeft zeker baat bij ruimtelijk economische ontwikkeling in samenhang met de Lelylijn en met de verdere uitwerking van het Deltaplan voor het Noorden. Naast de lokale retail, horeca en toerisme wijzen we hier specifiek op de bedrijventerreinen Drachten Azeven en Overtoom Gorredijk. Duurzaamheid en circulaire economie kunnen in Opsterland een belangrijke impuls krijgen. Als plattelandsgemeente weten we dat de agrarische sector ook voor een belangrijke transitie-opgave staat. We streven naar meer biodiversiteit en naar natuur inclusieve landbouw welke goed is opgenomen in het fraaie landschap.

Weststellingwerf

Met een spoorwegstation zien we graag een verbeterde bereikbaarheid via duurzame vormen van vervoer zoals via het spoor. Dit zal het gebruik van de auto ontmoedigen. Een betere bereikbaarheid draagt bij aan de leefbaarheid, het wordt nog aantrekkelijker om in de dorpen van Weststellingwerf te wonen/werken en recreëren maar ook om er een bedrijf te vestigen. Zeker in de huidige tijden waarin het thuiswerken ook deels het -nieuwe normaal- gaat worden. De aanwezige natuur -en recreatiegebieden zijn een landschappelijke meerwaarde in onze gemeente en wij kiezen er voor om de Lelylijn maatschappelijk goed in te passen en de aanleg bij voorkeur te realiseren naast de bestaande infrastructuur.

De ontwikkelingen, nu dicht bij openbare treinstation, van de landschappelijk gelegen woonwijk Lindewijk wordt door de Lelylijn alleen maar aantrekkelijker. Op dit moment wordt de centrumvisie opgezet voor Wolvega, met forse investeringen in kwaliteit, bereikbaarheid en duurzaamheid. Geïnvesteed wordt verder in de recreatieve ontwikkeling van de Driewegsluis en het fietspad langs de Linde. Voor inwoners van Weststellingwerf wordt een groter gebied bereikbaar met openbaar vervoer en daarmee de mogelijkheden voor werk.

Voor jongeren/studenten is een goede en snelle treinverbinding van belang. Jongeren trekken over het algemeen weg om te gaan studeren. Wanneer de infrastructuur wordt verbeterd, vergroten wij hiermee de kansen op behoud van deze groep binnen de gemeente.

Ooststellingwerf

Als we nieuwe jonge en draagkrachtige gezinnen aantrekken houden we voorzieningen in de dorpen in stand. In Ooststellingwerf is ruimte voor groei van de woningvoorraad. Uitbreidingslocaties zijn voorhanden en binnen de dorpen liggen mogelijkheden voor extra woningen. Hierbij bieden de voorzieningskernen Oosterwolde, Appelscha en Haulerwijk de meeste kansen, maar ook in de andere dorpen zijn mogelijkheden voor woningbouw. Voorwaarde is dat plannen kunnen rekenen op voldoende draagvlak van de lokale bevolking. De Lelylijn kan een vliegwiel zijn voor herbestemming en herstructurering en daarmee de vitaliteit en aantrekkelijkheid van dorpen vergroten.

Wij zien kansen voor de leefbaarheid in de dorpen, door op slimme manieren de verschillende OV-knooppunten met elkaar te verbinden. Het is van belang om het buitengebied en de kleine dorpen op een duurzame- en innovatieve wijze te ontsluiten richting de voorzieningskernen en de Lelylijn.

De aanwezige natuur -en recreatiegebieden zijn een landschappelijk meerwaarde in onze gemeente, dit is een mooie afwisseling op het stedelijk gebied. Hier kunnen de ondernemers in de toeristische en recreatieve sector van profiteren. De stimulans in onze lokale economie op het gebied van wonen en werken zal een positieve uitwerking hebben op het MKB in bijvoorbeeld de detailhandel.

Onze bedrijfslocaties Venekoten en het Ecomunitypark, met het Biosintrum, zijn al aantrekkelijk door de centrale ligging in Noord-Nederland. Door een betere ontsluiting met het openbaar vervoer zal dit versterkt worden. Het Ecomunitypark en het Biosintrum, als kenniscentrum in de regio, zijn een belangrijk onderdeel in onze aanpak voor een biobased economy en circulaire economie. Ooststellingwerf is de plek waar ondernemers, kennisinstellingen, onderwijs en overheid samenwerken aan een duurzaam economisch perspectief voor onze regio.

4. *Bent u van mening dat bij de komst van de Lelylijn ook de ontwikkeling van de stedelijke kwaliteit hoort? Zo ja, bent u bereid deze stedelijke kwaliteit in uw gemeente te ontwikkelen? Zo ja, hoe?*

Reactie: Voor de komst van de Lelylijn is het van belang dat er in onze gemeenten voldoende reizigerspotentieel is. Daarvoor is het nodig om nu al te gaan investeren in de stedelijke kwaliteit en economische ontwikkeling. Daarvoor hebben we ambitieuze plannen die we in onze Omgevingsvisies formuleren. We zijn als gemeenten zeker bereid om onze verantwoordelijkheid te pakken in het realiseren van deze plannen.

De Lelylijn biedt naar onze mening zeker kansen om de leefbaarheid in de dorpen te vergroten. Als we nieuwe, jonge en draagkrachtige gezinnen aantrekken houden we voorzieningen in de dorpen in stand.

5. *Waarmee moet bij de komst van de Lelylijn op voorhand rekening worden gehouden? Bijvoorbeeld ten aanzien van landschap, natuur, klimaat, infrastructuur.*

Reactie: Een woningbouwopgave moet gepaard gaan met een investeringsimpuls in landschap en recreatie. Daarnaast dient een transitie/heroriëntatie plaats te vinden in typologie van bedrijvigheid die aansluit bij de vernieuwde infrastructuur en bereikbaarheidsprofielen. Bij verstedelijking en economische ontwikkeling zal rekening moeten worden gehouden met de kwalitatieve aspecten van onze regio. Zuidoost Fryslân kenmerkt zich door landschap, ruimte, groen, veiligheid en schone lucht. Om daar een succes van te maken zal er voorafgaand extra moeten worden geïnvesteerd in landschappelijke kwaliteit en in recreatieve voorzieningen. Daarnaast dient de aanleg van fietssnelwegen uitdrukkelijk aandacht te krijgen.

6. Heeft u verder nog opmerkingen/punten die u wilt aangeven?

Reactie:

- a) Om een succes te maken van de aanleg van de Lelylijn stellen we voor dat de verschillende sporen integraal worden gekoppeld. Dat vereist een innige samenwerking en een sterke en strakke regie binnen de SNN en tussen de Friese gemeenten en de provincie Fryslân.
- b) Een Lelylijn op middellange termijn vergt op korte termijn al investeringen in woningbouw. In dat kader zou er nu reeds in deze regio een extra woonimpuls gegeven moeten worden. Mooie plannen laten we nu afketsen omdat de contingenten op zijn. Wij zien in dat kader ook kansen voor flexibele woningconcepten, meebewegend met de feitelijke demografische ontwikkelingen.

Vertaling woningbouwopgave naar onze regio

Op dit moment zien wij kansen voor de volgende woningbouwopgave die wij kunnen bieden aan het Deltaplan Noord-Nederland:

Heerenveen

10.000 woningen

Versterken vitaliteit stedelijk gebied en draagkracht centrum, Stad van Sport en bestaand stedelijk gebied. Ontwikkelen van aantrekkelijke buitenstedelijke locatie's op fietsafstand van het centrum en de stations.

-intensivering stationsgebied Lelylijn/A7	2.000 woningen
-intensiveren gebiedsontwikkeling centrum-stadiongebied	1.000 woningen
-intensiveren gebiedsontwikkeling Thialf	500 woningen
-buitenstedelijk (opvolging Skoatterwâld)	4.000 woningen
-intensiveren bestaande spoorzone	400 woningen
-versterken dorpen	600 woningen
-transitie bedrijven en kantorenlocaties	1.000 woningen
-recreatief wonen/investeren recreatie/landschap	500 woningen

Smallerland

10.000 woningen

Versterken centrumpositie Drachten, plek voor innovatieve maakindustrie, levendige en aantrekkelijke wijken en dorpen, versterken kwaliteit buitengebied en ambitieuze inzet op duurzaamheid.

-buitenstedelijke uitbreiding nabij het stationsgebied	6.000 woningen
-intensivering/versterken wonen in het centrum	1.000 woningen
-ontwikkeling ontwikkelingsas centrum stationsgebied	1.000 woningen
-transitie bedrijven- en kantoorlocaties	400 woningen
-intensivering woningbouw ten westen van Drachten	600 woningen
-intensivering woningbouw noord-oostelijk deel van Drachten	400 woningen
-versterken 13 dorpen	600 woningen

Regio

De gemeenten in de regio Zuidoost rekenen erop dat we in de regio gezamenlijk 30.000 tot 35.000 woningen kunnen realiseren.

De inzet die we in deze brief hebben aangegeven zullen we ook bespreken met onze gemeenteraden. Daarnaast willen wij, bij de verdere uitwerking van de Lelylijn, de afstemming en samenwerking met de provincies Flevoland, Drenthe en Groningen en de andere overheden, gelegen aan de oostelijke ontwikkelas met Groningen, intensiveren.

U bent op dit moment binnen de SNN actief met het opstellen van het Deltaplan Noord-Nederland. Wij worden graag, op een nader te bepalen wijze, betrokken bij de input en het opstellen van dit plan om tot een breed draagvlak te komen voor deze forse schielsprong, niet alleen voor Noord-Nederland, maar ook in de rest van ons land.

De brief is ondertekend namens de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Opsterland, Heerenveen.

Met vriendelijke groet,

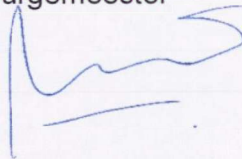
burgemeester en wethouders,

secretaris

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'J' followed by a series of loops and a final upward stroke.

Jelmer Mulder

burgemeester

A handwritten signature in blue ink, featuring a prominent vertical line on the left, followed by a series of horizontal and slightly curved strokes.

Jan Rijpstra